

ERDÉLYI HÍRADÓ

KOLOZSVÁRTT.

Szombaton September 10dik napján

1836.

Mikor?	Levegőmérő (Barom.)		Hévmérő (Reaum.)		Szél	Időjárás
Sept.	reg 7 óra.	délben.	reg. 7 óra.	délben.		
6kán	27'' 10'''	—	+ 12	+ 23	K. 1	Egész nap tiszta.
7kén	27'' 10''	—	+ 12	+ 21	K. 2	Egész nap tiszta.
8kán	27'' 11'''	—	+ 11	+ 21	K. 2	Egész nap tiszta.
9kén	27'' 10'''	27'' 9'''	+ 12	+ 24	N D. 3	Reg. tiszta, d. változó d. u. felleges, e. kevés eső.

Erdély és Magyarország. Németország. Franciaország. Nagybritánia. Spanyolország. Portugal.

Ujabb tudósítások. 127ik Vasárnapi ujság.

ERDÉLY ÉS MAGYARORSZÁG.

Kolozsvártt sept. 7. A' tegnapi napon hala-meg főkörmányszéki tanácsos Sonnenstein Conrad Károly csak 9 órai görcsös fájdalmak után, élete 54ik évében, azelőtti napon még vidám jó egészséggel folytatá szokott hivatali 's házi foglalatosságait. — A' mai napon múlt ki az élethől néhány napi betegeskedése után epés inlázban főkörmányszéki rendes irnok Finta Ferencz; a' maga kötelességét értő 's hiven teljesítő, talentomos, munkás 's egyenes lelkű szép reményű ifjunak mindenek kik esmerték méltán fájlalják halálát. — Ugyan ez nap holt-meg hivatalát pontos szorgalommal folytatott főkörmányszéki rendes irnok bürkösi pozsoni Kováts János úr.

Kövend aug. 15kén. Abrudbányán lakó ar. rákosi t. Nagy Károly úr a' múlt évben, a' maga 's ősei lakjok helységében Ar. Rákoson diszló unitária szentegyház dicsőbbé, a' nép buzgolkodó áhitatosságának, szívhatóbbá, elragadóbbá tété végett alkotott orgonára kelő, a' gyülekezet munkás köz törekedése által nyitott költség-forrás kiegészítésére, 500 v. r. frt ajándékozással kegyeskedett, élete párja t. Méhesi Juliána asz. pedig, annak aranyozására 300 v. r. frt. ajándékozott.

Méltóságos n. lónyai Lónyay János királyi helytartói tanácsnok úr, kit ő felsége május 14diki legfensőbb határozatában tek. Bihar-

vármegye főispányi helytartójává nevezett, e' hivatalába N. Váradon mult augusztus 23kán iktattatott. Nem lehet leírni az örömet, mellyel ő mlgát Biharban fogadták.

Pesten a' folyó 1836. első hat hónapjában meghalt 2470 személy közül 366ot inláz, 285öt nyavalya törés; 274et száraz-betegség; 225öt tüdő-sorvadás temetett el. Szerencsétlen halállal 21 mult-ki.

Dr. Feszler Ignác Mozson-vármegyei hazánkfia, Petersburgban aug. 5dikén tartá 50 évi innepét theolog. doctorságának, melyet a' most már 80 esztendős, de folyvást erős öreg; orosz birodalmi evang. superintendens, Lemberghen 1786. aug. 5ikén, még pedig „ex decreto et auctoritate Imperatoris Josephi II i" költ oklevél által nyert.

A' magyar tudós társaság idei nagy gyűlése sept. 1jén kezdetett-meg dél előtt 10 órakor mlgos udvari tanácsnok széki Teleki József gr. úr előülése alatt. A' minden rendű tagok közül jelen voltak a' m. előülön kívül: gr. Széchenyi István, gr. Dessewffy József, Schedel Ferencz titoknok, Czuczor Gergely, Fáy András, Vörösmarty Mihály, Szemere Pál, Balogh Pál, Guzmics Izidor, Fábian Gábor, Döbrentei Gábor, Kállay Ferencz, Szilasy János, Bajza József, Luczenbacher János, Győry Sándor, Bitnicz Lajos, Nyíri István, Perger János, Sztrokay Antal, Szleme-

nics Pál, Stettner György, Szász Károly, Gebhardt Ferencz, Bugát Pál, Antal Mihály, Csató Pál, Csorba József, Gorove László, Kiss Károly, Nagy János, Warga János, Helmeczy Mihály, Röthkrepf Gábor. — Megkezdék az ülést Szász Károly a' törvényről, és Fabián Gábor a' prosaról, irt értekezéseik elolvasásával. Következtek a' küldöttségek kinevezése, és a' nyilvános ülésnek szeptember 11-ikére meghatározása. — Honművész.

Pesti vásárunk az összetódult sok népség arányához képest, igen természetesen a' jó közepszerűek sorába számítható, mely osztályozás egyiránt illeti mind kezdetét mind végét. Részletei közül kiemeljük: hogy a' kellő mosatu finom fajta gyapjak mingyárt vásár elején 5 pCtel, utóbb 10 's végre 15 pCtel emelkedtek feljebb árban, mint ezt mindenszemes számító előre jőzanul sejditheté; mintegy 5-8 pCtel a' közepszerű is javult, de amannak kapósságát ezéhez úgy állithatni mint 5öt 1hez; eleinte a' rossz mosásut és közönségesebb minőségűt éppen nem is keresték, — elég lezkeül a' természetőknek. — A' gabonaár valamivel csökkent; a' borok ára növekedett, de keletőket aránylag még sem mondhatni vidornak. Mind a' szarvasmarháknak, mind a' lovaknak ha nem éppen jó is, legalább tűrhető áruk volt. A' sertés olcsón kelt. A' kézműi vásár meglehetősen, a' kiskereskedés pedig eléggé fűrgé volt.

Ung megyének Rendei, már három országgyűlésen volt követőket ifiabb Bernáth Zsigmond urat, megtisztelni akarván, a' folyó évi martius 22kén tartott közgyűlésben életnagyságu képét aláírás utján begyűlendő pénzen lefestetni, 's a' megye nagyobb teremében kifüggesztetni elhatározákat: — mely végre az aláírást másod-alispán Pribék Antal úr azonnal megisindítván, a' szükséges költséget a' megye Rendei tüstént megajánlak. De a' tisztelt követ úr megértvén a' szándékot, április 6kán a' megye Rendeihez intézett háláadó nyilatkozásában a' megjutalmazás külső formájának oly alakba változtatásaért esedezék, mely maradandóbb zálo-

ga, bizonyosága és tanuja legyen azon határtalan tiszteletének, mellyel a' Rendekhez viseltetni meg nem szűnik. E' végett azt kéri, hogy a' nemesi rend önkénytes ajándékából összejött tőkepénz biztos feltételek mellett törvényes kamatozásra adassék ki, 's ezen kamatokból magyar olvasó-könyvek vásároltassanak, melyek nyilvános vizsgálatok alkalmikor a' tanuló gyermekeknek jó erkölcsaik és szorgalmuk jutalmául a' megyebeli falusi iskolákban évenként osztassanak ki. — E' nemes célja a' t. követnek elfogadtatott ugyan, de az előbbi határozat végrehajtása is megrendeltetett, és e' végre a' t. alispán úr újlag aláírást nyitja meg. Azonban erre is fentebbi kinyilatkozását ismétlé a' követ úr, azt adván hozzá, hogy attól el nem állhatna soha, 's el sem is fog állani. — Minek következtében a' követ urnak célja elfogadtatott, 's az önkénytes ajándékából összegyűlt tőkepénz az általa kitűzött végre fordíttatni, egyszerűs mind e' jótékony intézet Bernáth-alapítványnak neveztetni határoztatott. Honm.

Gömörből aug. 28. Az ágost. vall. gömőri esperesség, mely 40 szentegyháza között csak 5 magyart számlál, a' magyar nyelv iránti lelkesülésének minden évi közgyűléseiben új jeleit adja. Ifj. Dráskóczy Sámuel gömőri első alispán urnak, mint az esperestség főinspectorának elnöksége óta, a' köztanácskozások rendszerint magyarul folynak; 3 év óta a' jegyzőkönyv is magyarul vitetik. Ezen esperestség aug. 21kán Dopsinán gyűlést tartván, a' felbontott szavazatok nagy többségénél fogva főesperestévé Spisák György sajógömőri prédikátort 's esperestégi jegyzőt, választotta meg.

Bánságban az ágost. val. evang. egyházak hivatalos megtekintését 's vizsgálatát, mely már 18 év óta maradt volt el, mult julius közepe táján végezte be ismét a' bányamelléki superintendens Szeberinyi János úr. Az egyházak mindenütt vetélkedve buzogtak fogadásán, melyek közt különösen kitűntek Temesvár, Nagy-Becskerek, Sz. Miklós és Pancsova. Ezen utóbbi helyen a' szabad katonai község főtisztokara egész testületben járult udvarlására. — J - r.

NÉMETORSZÁG.

Nürnberg augusztus 19-kén. Midőn ő felsége a' király tegnap Fürthből ide vissza jött, a' gőz szekér ezen utat Nürnbergbe vissza, 7 perczenetnyi idő alatt tette meg. — A' nürnbergi vasútnál ő felsége egy négy lovas szekérbe ült, és Doosba a' Lajos vízcsatornához ment, hol ez, egyfelől a' vas út alatt keresztül, más felől pedig a' Pegniczen által egy egy-íves köhidon vitetik által. Ő felsége itt Pechman báró és építési tanácsnok Beischlag urakat mint e' víz csatorna építése felügyelőit igen nyájasan fogadta, 's kegyesen nyilatkozott ezen Németországra sőt Európára nézve is nevezetes munka felől. Itt látta a' felség a' gőzvontatót, mely tizenegy szekeret 's ezeken 200 személyeket vitt, nyíl sebességgel haladni a' vasúton. Meglepő látvány egyfelől a' vízcsatorna munkásinak eleven zsi bongásokat, másfelől a' vasúton sebesen haladó gőz szekereket szemlélni. Ki hitte volna ezt ez előtt néhány évvel, 's kinek nem tűnik fel egy nagy és szép jövődöntő képe szemei előtt?

Augsburg augusztus 21-kén. Itt néhány magánosok öszve állottak a' végre hogy a' közelebbről Stuttgartban igensoká tartóztatott francia postát, különös sebes posta által elhoztassák. Tegnap előtt ez a' sebes posta már éjjeli tizen egy órakor megérkezett volt a' levelekkel és ujságokkal, melyeket különben a' rendes posta útján a' stuttgarti késedelem miatt csak tegnap este 6 — 7 órakor és így húsz órával később kaptunk volna. E' körülménynek csak megemlítése is elegendő arra, hogy kitessék mily menthetetlen egy oly rendszer, mely az idő szükségével és kívánataival ily éles ellentétben áll.

FRANCZIAORSZÁG.

Párizs augusztus 18. A' Journal des Debats írja: „Bizonyosnak látszik, hogy 3 — 4 nap óta a' minister tanácsban szakadás támadt volt a' spanyol dolgok felett. De két telegraphi tudósítások elenyészteték azt, 's úgy mondják, hogy azonnal telegraf útján parancsolat küldet

tett Bayoneba az idegen legio számára rendelt megerősítést még most nem indítani bé Spanyolországba.

Tizenkét galamb posták közül, melyek Bordeauxból indítottak el egy érkezett-meg Anwerpiába. Ez az első próba galamb postákat ily messze útra használni, e' két hely közti távolság ugyan is 228 óra.

A' IV Henrik kollégiumában a' közelebbi jutalom kiosztáskor a' görög és deák fordításból Aumale herczeg kapta az első jutalmat valamint szintén a' római régiségekből is, a' görög régiségekből és mathesiből pedig két accessit-et. Testvére a' Monpensier herczeg is kapott jutalmat a' történetből és a' deákiból. A' két herczegek anyjokhoz a' királynéhoz szaladtak megmutatni a' nyert jutalmat. A' királyné végig jelen volt ez iskolai innepen 's a' büntetést kapott gyermekeknek hocsánatot eszközölt.

Valenceban augusztus 13-ra viradó éjjel egy csomó ifjak fogattak el, kik „le Filep Lajossal! éljen a' köztársaság! éljen Alibaud!“ kiabálva az utzásukat béborongolták.

Az Impartial környülményesen leírja a' közelebbi minister krisist. Szerinte Thiers úr terve az lett volna, hogy 10,000 ember küldessék Spanyolországba. Evans ajánlotta magát, hogy az ő vezérzése alatt levő 6000 angol 4000 portugal 's 10,000 spanyol katonákat a' francia generál fővezérsege alá fogja engedni. És így 30,000ból álló sereg formálódott volna, 's Maison marsal Harispe generállal egy hadi tervet dolgoztak ki. A' többi spanyol sereg az Ebro mellé rendeltetett volna tartalék seregnek, 's szükség esetében a' főváros és királyné védelmére vala fordítandó. A' minister tanácsban többször sürgették Thiers, Passy, Sauzet, Maison, Duperre, és Argout a' belé avatkozást, csak Pelet és Montalivet voltak ellene végre az említett 6 minister lemondását beadta, 's az a' feletti alkudozások folytak midőn a' Madridból érkezett telegrafi tudósítások hirtelen minden további határozást felfüggesztének.

NAGYBRITÁNIA.

Az alsóház augusztus 12-ki ülésében P. M. Stevard úr a' házat egy fontos és az ország kereskedői érdekeit tárgyazó kérelem beadására figyelmezteté. E' kérelem Glasgow legnevezetesebb kézműház (manufacturák) birtokosai által van aláírva 's a' hollandi kormánynek Jáva szigetre nézve, melyet 1814-ben az angolok önként engedtek vissza a' hollandiaknak követett maga viselete ellen, az angol árúktól vett nagy vámért és az 1824-ki kötés megszegéséért panaszol, 's a' kormány által ezen kötés pontos teljesítése kieszközlését kéri. Palmerston lord elesméré feleletében hogy a' hollandi kormány e' tekintetben igazságtalanul bánik Angliával, 's hogy az 1824-ki kötés megsértetett, és a' szóba hozott kérelemre nézve Stevard urnak így felelt: „Az 1824-ki kötés megszegése iránt, igazgatásunk már a' legerősebb előterjesztést tette a' hollandi kormánynek és ez hajlandónak is látszik kívánatinknak eleget tenni. Most folyunk erre nézve az alkudozások 's remélni lehet hogy azok a' mi megelégedésünkre végződnek. A' dolog ily állásában remélem, hogy a' tisztelt tag javallatját elhalasztani helyesnek látandja, mert ha a' kormány szerencsés lehet célja elérésében, úgy a' ház belé avatkozása szükségtelen. Ha pedig igyekezetünk sikertelen lenne, kötelességünk kívánja e' kérdést újra a' ház elébe terjesztetni, és a' felől tanácskozni. Azonban azon fordulatról ítélve, melyet az alkudozások vettek, remélem hogy Hollandia az illendőség szavára hallgat 's Angliának igazságot szolgáltat.“ Stevard úr erre kinyilatkoztatá, hogy a' nemes lord nyilatkozatával teljesen megelégszik, és javallatját visszaveszi. Ezután a' felsőháznak egy küldöttje jelent-meg a' sorompók előtt 's jelenti hogy a' lordok az újság bélyeg díj leszállítása iránti billt minden változtatás nélkül elfogadták (nevetés.) Az alsóház ezen túl az irlandi tized megváltások iránti billre nézve biztossággá változott által. Ezen billnek főcélja a' papságnak a' be nem vehetett tized

kárpótlásául ez előtt két évvel ígért milliónak a' kívánt célra fordítása. Hume úr így szólott: „mint közönségesen tudva van ezen millió a' papságnak kölcsönben ígértetett volt, de most már tisztán látszik hogy ezen biztosítás nevetséges volt és a' kincstár ezen kölcsönözést soha vissza nem kapja. De hogy is mérészel a' papság most a' be nem vehetett tizedért kárpótlást kívánni, most, midőn a' felsőház minden a' tized szedés jussal bíróknak kedvező rendszabásokat, visszavetett? A' lordok Irland megnyugtására javallott minden módokat nyakason megtagadtak, és en azt hiszem hogy ha a' jövő gyűlésben a' tized elrendelése kérdése újra előjön, a' kormány az úgy nevezett kárpótlási summa megszüntetésére rendeltést teend. Ismétlem, a' más ház Irland békelességét veszélynek tette-ki, 's egyetlen egy még hátra levő hathatós segéd eszköz, csak a' felsőház gyökeres megújítása (reformja) lehet (halljuk, halljuk.) Ez újító javítás pedig abban határozódik hogy ha valamely bill az alsóházban háromszor keresztül menyen, az, ország törvényévé váljon akar adják ehez a' lordok megegyezésöket, akar nem.“ (halljuk, halljuk.) Spring Rice úr így szólott: „Midőn a' fenforgó bill behozatott, ennek célja kétség kívül az volt hogy ezen summa közelebből az irlandi papok felsegélésére fordítsák, de akkor a' ház minden oldalairól azon ellen vetést tettek, hogy ezen rendszabás nem lenne tökéletes, ha ezt a' tized szedés jussal bíró világiakra vagy az olyasokra is, kik a' tizedet előrefizették, ki nem terjesztenék, és ezen változtatás el is fogadtatott. Az közönséget álnokul megakarták csalni midőn a' kárpótlásra kijeltek név sorából szántsándékkal kivontak némely neveket, hogy a' kormányt gyanuba hozhassák, és azt mutathassák-meg mintha az, az ajánlott summával nem igazságoson bännék, és kirekesztőleg csak kedveltjeit kívánná felsegíteni. De meglehet győződve a' ház hogy a' kárpótlást nyertek között, a' kormánynek több ellenségi mint barátjai vannak.“ A' bill keresz-

tül ment a' biztosságon. — Ez után Spring Rice úr a' zsidók felszabadítása (emancipatio) iránti billnek biztosságban leendő tanácskozás alá vételét javallá. Trevor úr ismét ezen billnek visszavetését ajánlá, de szavazatra kerülén a' dolog 42 szózáttal 3 ellen a' ministeri javallat elfogadtatott és a' bill a' biztosságon keresztül ment.

Az angol lapok, melyek Londonból augusztus 15-ől költek mind a' spanyol ügygel bajoskodnak. A' M. Chronicle így felel a' M. Heraldnak közelebből közlött cikkelyére: „nehány napokkal ez előtt jelentettük hogy még a' folyó hónapban egy új francia segédsereg menyén át a' pyreneusi hegyeken. Némely hírlap társaink úgy viselték magokat mintha ezen állításunkat nem értenék, másoknak pedig még ellen szólani is tetszett. Mi itt újból ismételjük azon állításunkat, hogy a' francia kormány 15,000 katonát széd-fel és ezeket Bugeaud generál vezérlete alatt, ki e' czélból Afrikából már visszahívott, az északi spanyol országi polgár háború elnyomására küldi. E' polgárháborúnak előbb le kell győznie, míg Spanyolországban valamely igazgatás forma felállításáról csak gondoskodni is lehetne. Azon gondolkodás módról ítélve, most mely Madridban mutatkozik, 's mely a' rendzavarásoknak éppen nem kedvező, bizvást reméljük, hogy az egész spanyol népben általában ezen érzés uralkodik.“

Londonban a' korona és vasmacska című vendéglőben augusztus 17-kén tarták a' radikálok Thompson ezredes előlülése alatt gyűlésöket, melyben a' spanyol népnek polgári alkotmánya melletti bátor felkeléséért örömteljes részvételöket jelenték. E' gyűlésben hangos felkiáltással következő határozatok tettek 1) hogy a' spanyol nemzet 1812ben midőn Nagybritanniával együtt függetlensége mellett harczolt, az egész nemzet szabad akaratjából egy szabad polgári alkotmányt alkotott és azt Nagybritannia is megesmerte 2) hogy ezen alkotmány mi után Ferdinand árulása által egy ideig elnyo-

matott 1822-ben ismét helyre állitatott, és csak egy az Angoulemei herczeg vezérlete alatt 100,000 főből álló idegen zsoldos csoport fegyvere által tapodtathatott el, mely eleven bizonyossága annak, hogy ez belsőképpen elég erős és a' spanyol nemzet szükségeinek 's kívánatainak egészen megfelelő, 3) hogy e' polgári alkotmány megérdemli az angol nép becsülését, mivel a' nép-képviselőt széles alapján nyugszik, 's az eredeti választásokban minden spanyolnak szózatolási just enged, ámbár a' cortes gyűlési követek csak közvetőleg a' község által választatnak. 4) hogy azon főhiány, mit az 1812ki constitutióban hibáztatnak t. i. hogy nincs pairkamarája, nem oly nemű foggyatkozás, melynek kipótlását az angol nép kívánná. (halljuk.) 5) e' gyűlés ugyan azon öröm érzettel közönti az 1812ki constitutio újja születését, mint a' mellyel a' három juliusi napokat idvezlé, mivel csak ebben látja Spanyolországban a' béke helyre állásának egyedüli reményét. Ezen határozatok tartalmával megegyezők voltak a' gyűlésben tartott beszédek is, melyekben a' jelen ministerium és whigek nem a' legnagyobb kiméléssel említették. Némely szónokok azzal is vádolák az angol kormányt, hogy az Izabella királyné ügye előmozdítása színe alatt, a' francia kormánnyal egyet értve, a' spanyol nép szabadságát elnyomni kívánná.

Az alsóház aug. 16. ülésében Grove Price szóba hozta a' spanyol dolgokat. „Néhány napok óta, ugymond, a' félszigeten sebesen egy mást felváltó történetek oly komoly fordulatot vettek, 's e' szép ország helyzete oly kényes lett, hogy nem nézhetem el a' parlament eloszlattatni a' nélkül hogy aggodalmaimat 's nézeteimet e' sürgető kérdés felett ki ne nyilatkoztassam. Mit fognak most a' ministerek mondani, kik oly nagy bizonyossággal jövendőlék a' rend győzedelmét a' félszigeten? az 1812 constitutio, e' demagogi szülemény, mely minden biztosítást egy rendszeres kormányra eltöröl, több városokban 's tartományokban kiki-

áltatott. Ha ez győzni fog akkor a' fejtelenség fog Spanyolországban uralkodni, 's adja isten, hogy Europa ezt meg ne érezze. Spanyolország felett sötét jövőendő borong, más reménye már nem is lehet, egyedül csak don Carlosban. Ez legalább, az én, a' közelebbi történetek által is igazolt véleményem. Ezután keményen kikél az angol kormány és a' Mendizabál ministeriuma magaviselete ellen. Palmerston lord: „Nem fogják tőlem kívánni hogy az 1812ki constitutio érdeme vagy hiányai felett értekezést tartsak, annyit azonban megjegyzek hogy az én nézetem szerint nem olyan igazgatási forma az, mely gyakorlatba vétethetnék, 's ha a' spanyol nemzet azt csakugyan kívánni fogná, nagy és alapos változtatásoknak kellene abban okvetlenül tétetni. Azonban ezek olyan kérdések, melyek közelebből Spanyolországot és a' spanyolokat illetik, 's melyek felett határozni mi nem hivattattunk el. (halljuk) Szivemből kívánom 's reményem is hogy Spanyolország szabad intézeteket nyerjen, mi az ő alkotmányok különös formáját illeti, hagyjuk azt nekik, hogy rendelkezzenek ők a' felől. (tetszés) De a' tiszteletre méltó tag arra szólít-fel engemet hogy a' historia tanításait, az elmúlt idők tapasztalásait és a' közönséges elveket vizsgáljam meg 's ezekhez szabjam ítéletemet. Jól van én tanácsot kérdek ezektől, de azok engemet teljeséggel nem vezetnek azon következésre, hogy a' spanyolországi legújabb történetek után most nagyobb hihetőséggel fogna egy carlista, egy önkényű kormány Madridban lábra állhatni, mint ezelőtt. A' tiszteletre méltó tag megjegyzi, mi szerint Spanyolország története mutatja, mily esztelenség a' történeteket megelőzni akarni, 's egy népre oly intézeteket reá tolni, melyekre még nem ért-meg. Én azt mondom, Sir, Spanyolország története mutatja, hogy ha egy felől esztelenség, egy nemzetre rendszabásokat, melyekre még nem ért-meg, reá tolni, másfelől a' milyen esztelenség oly veszedelmes, a' status reformja természetes előhaladását gátolni 's az embert társasági helytállásra szorítani,

akarni (halljuk) 's a' ki ezt csinálja, mint a' hogy hajdon ezt a' spanyol nemzet az emberiséggel tenni próbálta, az a' jövőendő ember nyomoknak nagy rázkodások 's szenvedések örökségét, hagyja. (harsogó tetszés) Spanyolország legújabb története minden esetre azon nagy igazságot mutatja hogy egy fejedeleme nézve semmi sem oly veszedelmes mint népeinek adott szavát megszegni. Ferdinánd midőn 1814. ismét elfoglalá királyi székét, megszegé a' népének, annak a' népnek mely érette esztendő-kön keresztül harczolt, 's ontá véré, adott szavát. Nyilván kibirdetteté, hogy az 1812ki constitutiót el nem fogadhatja is, de a' helyett egy szabadelmű képviseleti alkotmányt fog adni a' spanyoloknak. Ez ígéretét nem teljesítette. Az 1812ki constitutio ellen, vélekedésem szerint, nyílt és becsületes úton nem alaptalan ellenvetéseket tehetett volna, de ő egy önkényű igazgatást akara felállítani, 's az azt követett történetek azt igazolják, hogy egy fejedelem nem lehet a' nélkül hiteszegett népéhez, hogy magát meg ne bestelenitse 's országa csendességét a' jövőendőre nézve, ne veszedelmezze.

A' Globe szerint aug. 17. egy nevezetes pénz hamisítás fedeztetett fel.

SPANYOLORSZÁG.

Cordovából írják augusztus 3: „Julius 31. egy rendkívüli kurir azon tudósítást hozá városunkba, hogy az 1812ki constitutio Cadiz, Xeres és Sevilában kikiáltatott. A' malagai hírek hatalmas vágyat költének-fel e' nagy városok példája követésére. A' láрма dob megszólalt, még pedig mint hallom az igazgató parancsolatjából, a' nemzeti őrség öszve todult, 's követeket küldött a' polgári tiszthatoságokhoz, mellyel a' lármára azonnal öszve gyűlének, 's már egy a' mozgás értelmében irt felszólítással készen is valának. Ezen felszólítás köz helyen fel is olvastatott, a' nemzeti őrség rendbe állott, a' harangok megzudultak 's a' házak önkéntes kivilágítása innepélyes bélyeget ada az egésznek. Éjféli 1 órákor minden polgárok csendesen haza oszlottak, reggel 7

órakorismét össze gyűlendő. 8 órakor a' nemzeti őrség össze volt gyűlve, a' tiszthasátságok a' magok helyöken voltak. A' tartományi küldöttség titoknoka don Juan de Gelmayo az erkélyről felolvasá az 1812 constitutio néhány főbb czikkelyeit, az igazgató don Teodoro Galvez a' nemzeti őrséggel esküt tétete-le. Ez után a' székes templomba menének, hol Te Deum énekelletett. Innen kijöve az igazgató junta tagjai neveztetek-ki. A' politikai bűnösök tömlöczeit felnyittattak. II Isabella piacza constitutio piaczának neveztetett. Nehány zászlóaljkat akarnak önkéntesekből alkotni, 's e' célra 6000 durokat vettek-ki a' felette gazdag pénztárból.

Bordeaux augustus 16. estve. Rendkívüli úton a' következő hivatalos tudósítás érkezett hozzánk: „Santander augustus 11. Benito Losada ezerekes Aguilar de Campoból mai napról jelenti: éppen most reggeli 10 órakor kapék tudósítást don Felipe Rivero generáltól, melyben nekem jelenti, hogy d. exc. don Baldomero Espartero vitéz seregeivel 8kán Escaro mező városban az ellenséget megtámadá, 's mind a' mellett is hogy a' pártosok sekvése nagyon kedvező 's ellentállások kemény volt a' ellenséget kiszorítá, hátra nyomá, 's a' királyné sergei által tökéletes rendetlenségbe hozatva, szaladásra kényszeríté. A' csata mező hol-takkal vala boritva, a' sebesek 's foglyok száma nagy, 's néhány pártosok önként által al-lanak Espartero generálhoz. Gomez sergei maradványa a' hegyek közé vonult, lovaságát is nagy pusztulás érte. Hogy a' győzelem teljes legyen Espartero generál több pontokat meg-rakott katonasággal 's a' szaladókat fel fogat-ta. Ezen tudósítást Benito Losada ezerekes küldé Iriarte generál és Santander tartomány i-gazgatójának.

Madrid augustus 10. Bois-le Comte úr a' francia ministeriumban a' külügyek osztálya elnöke, tegnap reggel, Párizsból kurir lovakkal megérkezett. Egy még előtte megérkezett kurir tudósítására Rayneval úr la Granjaból

még tegnap előtt estve visszatért Madridba. A' mai Gaceta következő hivatalos tudósítást közöl: „A' francia kormány mint hiv szövetséges teljesíti igereteit, midőn segéd legioját, mely csak most Zubiri-nál borostyánt arató magának, megerősíti. Nyolcz ezer régi kitanult katonák fognak még augustusban Lebau ezerekes vezérlése alatt Spanyolországba megérkezni.“ Itt Madridban minden csendes mióta a' nemzeti őrség lefegyverkeztetett. Quesada generál megparancsolá hogy tegnap délig megtörténjen a' lefegyverkeztetés, 's még csak 200 puská hibázik. A' nemzeti öröknek magoknak kellett fegyvereiket az illető tisztségeknek által adni, 's a' helyett hogy a' spartaiakkal azt mondták volna: „Jöjjetek 's vegyétek-el“ magok önként megtevék azt. Mint-hogy piszkoltatásoknak valának kitéve útjukban, őrcsapatok rendeltettek az útszákra, kik őket védenék, 's valami nevezetes nem is történt néhány ütleget kivéve. Most már azt parancsolta a' fölapítvány hogy a' rendőrség szedje-el a' vastag pálczákat is.

Párizs augustus 21. A' Moniteuris erősíti hogy a' kormány tegnap tudósításokat vett Madridból augustus 15ig. Az új ministerium tagjait is megnevezi, 's ezt minden hirlapok úgy adják. Calatrava az új minister elnök már 1823-ban is volt minisrer. Az utobbi két esztendőben gyakran kijegyeztetett vala igazság minis-ternek. Nézetei szabadelműiek voltak. Azonban biztos kútfőből tudom, hogy Calatrava azon kamara tagjai közé tartozik, kik vagy tapasztalás által megtanítva, vagy személyes vetélkedés által vezettetve, a' közelebbi időben a' francia mérséklett rendszerhez kezdetek hajlani. Ferrer az új pénz ügyi minister, rég keresi e' helyet, ügyes embernek tartják a' pénzzel való bajlódásban, politikai gondolkozás módja, mely eddig radical volt, közelebről kétség alá kezdett jöni. Lacundra külsőképpen nagy mértékben radical, mint szintén Calatrava a' Rayneval titkos párthivei közé tartozik. Sevane generál kineveztetése annyiban kedve-

zö hatással leend, hogy Isturitz alatt minis-
terséget nem váltalt 's most a' nép szerűtlen
Quesada helyébe a' kormányzói hivatalt elvá-
lalta. Rodil nem politikai character, de erő-
teljes, 's mint ilyen szerettetik, a' franczia ud-
var úgy látszik most hajlandó az együtt mun-
kálásra, de mi előtt ahoz kezdene, elvárja,
fenállhat-e a' Calatravai ministerium?

PORTUGAL.

Courier. Lissanbonból augusztus 10. van-
nak tudósításaink. A' cortesek gyűlése septem-
ber 11-re van elhalasztva. A' választások a' mi-
nisteriumnak kedvezők; de a', státus kincstár
üres. A' madridi mozgások híre megjöött volt
Lissabonba, de a' hírlapok nem sokat bajlod-
tak vele. A' királyné férjével együtt egészsége-
sek. Portugal csendes. Augusztus 7. ment vég-
be az első három évenkénti egybe gyűlése a'
nemzeti örségnek, hogy magoknak tiszteket vá-
lasszanak hármat minden zászlóaljából, egyikét
ezeknek azután kinevezi a' kormány a' zász-
lój vezérének. A' ministerek pártfogottjaik szin-
te mind üres kosarat kaptak, 's egyik, da Sil-
va Carvalho barátja szinte meg is gyilkoltaték.

ÚJABB TUDÓSÍTÁSOK.

Aug. 13-ikra viradó éjjel la Granjában
történt lázzadó mozgások híre Madridban az nap
délután elterjedvén az utszákon 's piaczkon ki-
áltozni kzzdették „éljen a' constitutio“ de a'
lármázó sokaságot a' katonaság elszélesztette.
Mas nap a' katonaság a' rendet fentartotta, 's
ámbátor az utszákon szünet nélkül az hallatott
„halál Quesadára“ még is ő egész bátorsággal
lovaglott az utszákon, 's egy ház előtt honnan
azon kiáltás: „muera Quesada“ legerősebben
hallatott megállva kiáltott „itt vagyok“ 's ezzel
azon ház számát feljegyeztette. 15-kén 9 órakor
egy kurir la Granjából azon hírt hozta, hogy
Quesada 's a' ministerek le mondásaikat a' ki-

rállynénak beadták. Délután az új genarál ka-
pitány Sevane a' postaházhoz menvén, öröm
kiáltással fogadtatott, de a' nép Quesada, Istur-
riz, és Galiano fejéit kérték, Sevane mondá
„Quesada előbb állott, a' nemzeti gárdát fel-
fegyverkeztetem“ 's egy mellette levő stabtisz
kiáltá „éljen a' constitutio! holnap le tesszük
reá az esküt.“ 16-kán Madridtól egy óra távol-
ságra eső saluban Hortalezaba a' falusbiró reá
esmert Quesadara — ki csak szolgájától kísér-
tetve távozott vala el Madridból — 's ötöt fog-
ságra tette. Ezen hirre Madridból a' patrioták
loháton, szekeren siettek Hortalezába, hol Que-
sadat szolgájával együtt darabokra konczolták,
feleségét 's gyermekeit is keresték. Estve 6 ó-
rakor az új ministerek kinevezései közhirrre té-
tetek. 17-ikén estveli 7 órakor harang zugások
's ágyuropogások közt a' királyné Madridba ér-
kezett. — A' cortesre egybegyűlt képviselők
16-dik akarát előleges üléseket tartani, de et-
től eltiltattak, egy rendelésben közhirrre tete-
tett, mivel a' mostani választás az Isturiz mi-
nisterium befolyása alatt történt, a' képviselők
ujból 's hihetőleg az 1812-ki constitutio tartal-
ma szerint fognak választatni. — Francia kö-
vet Rayneval úr 16-kán estve 7 órakor hat na-
pi betegsége után S. Ildefonsóban megholt. —
Lebeau generál, ki Bernelle helyett az idegen
legio vezére, aug. 13-kán Pamplonában a' ser-
gek vezérlését át vette, 17-dikén a' carlistákat
megverte, 's minekutánna közülök sokakat meg-
sebesített, megölt, elfogott — őket a' Baston
és Ulzama völgyek közé kergette; Enguiben a'
carlisták földhányásait lerontotta, raktárait el-
foglalta. Ha a' franczia igazgatás a' több segéd
sergek küldetését fel nem függesztette volna,
elkezdett szerencsés lépéseit nyomoson folytat-
hatná. — Mint madridi levelek írják az új mi-
nisterium a' kilépett ministerek elfogatások i-
ránt rendelkezéseket tett. — Aug. 20-dikán Nagy-
británia királya személyesen rekesztette be a'
parlament üléseit, beszédében a' felsőházat sem-
mi elégedetlenség jelével sem illette. —

Gabona kolozsvari piaczi ára

16 kup. vékával váltó garasban sept. 8. 1856.

Tisztahúza	22 — —	Árpa	7 — —
Elegyes	18 — —	Törökbúza	18 — —
Rozs	16 — —	Zab	8 — —

Pénz kelet

Bécs augst. 25-kén közép ár pengő pénzben.

Status 5 pC. kötel.	104½	1834-ki 500 f. sors.k.	—
„ 4 pC.	100	Bécsi 2½ pC. kötel.	—
1820-ki 100 f. sors. költ.	216%	Bancrésztvény	1349½
1821-ki „ „ „	—	Cs. arany pCt. agio	—